

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๓/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ดอยสะเก็ดเข้าตรวจค้น จับกุม และยึดทรัพย์สินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามคำร้องที่ ๑๔๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้อง ซึ่งแต่งกายนอกเครื่องแบบ ได้เข้าตรวจค้นบ้านพักของ [REDACTED] และ [REDACTED] ที่บ้านเลขที่ [REDACTED] [REDACTED] อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อค้นหาหายาเสพติด โดยไม่แสดงหมายค้น และหมายจับ อีกทั้งไม่แสดงตนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่บันทึกภาพและเสียงขณะตรวจค้น และใส่รองเท้าเข้าบ้านพัก รวมทั้งตรวจยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ไว้เป็นหลักฐาน ผู้ร้องเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสารและพยานหลักฐานจากการตรวจสอบ

๒.๑.๑ หนังสือสถานีตำรวจภูธรดอยสะเก็ด ที่ ดช ๐๐๒๐(ชม).๔(๑๒)/๐๔๒ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๗ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของ [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในฐานะพยานบุคคล เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

/๒.๑.๓ บันทึก...

๒.๑.๓ บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของ [REDACTED]
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๗

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

สถานีตำรวจภูธรดอยสะเก็ดในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องชี้แจงดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้จับกุมดำเนินคดีนาย ก. นามสมมุติ ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งนาย ก. ยอมรับว่าได้เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) โดยซื้อมาจาก [REDACTED] และสมัครใจเข้าร่วมโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด รวมถึงจะช่วยเหลือซื้อเมทแอมเฟตามีนจาก [REDACTED]

๒) ผู้ถูกร้องได้วางแผนจับกุม โดยให้นาย ก. เป็นสายลับ ติดต่อขอซื้อ เมทแอมเฟตามีน ๑๐ เม็ด ในราคา ๘๐๐ บาท นัดส่งมอบยาเสพติดบริเวณ [REDACTED] [REDACTED] อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ [REDACTED] ได้ขับรถจักรยานยนต์มาที่จุดนัดหมาย และได้ส่งมอบยาเสพติดให้แก่ นาย ก. ในขณะที่นาย ก. ยื่นเงินให้ [REDACTED] ผู้ถูกร้องได้เข้าจับกุม แต่ [REDACTED] ขับรถจักรยานยนต์หลบหนี ทำให้ไม่สามารถจับกุมดำเนินคดีได้

๓) หลังเกิดเหตุ ผู้ถูกร้องได้ไปที่บ้านพักของ [REDACTED] โดยพบกับ [REDACTED] จึงได้แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมแสดงบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ในระหว่างการสอบถามข้อมูล [REDACTED] มีอาการพิรุธลูกลั่นกลน เป็นเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีสิ่งของ ผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซักถามจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน ผู้ถูกร้องจึงแสดงความบริสุทธิ์ก่อนลงมือตรวจค้น โดย [REDACTED] ยินยอมให้เข้าตรวจค้น และเป็นผู้นำตรวจค้นเอง นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังได้ร้องขอให้ [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้าน มาเป็นพยานด้วย

๔) จากการตรวจค้น พบยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ๖๒ เม็ด ซุกซ่อนอยู่บริเวณจุดต่าง ๆ ของบ้านพัก โดย [REDACTED] ให้การว่า ยาเสพติดดังกล่าวเป็นของ [REDACTED] ในระหว่างการตรวจค้น ผู้ถูกร้องไม่ได้ใส่รองเท้าเข้าภายในบ้านพัก แต่ได้ถอดไว้บริเวณหน้า ประตูบ้าน มีการบันทึกภาพจุดที่พบยาเสพติดโดยให้ [REDACTED] ชี้นิ้วชี้ นอกจากนั้น [REDACTED] ยอมรับว่าตนได้เสพยาเสพติดมาก่อนหน้า และผลการตรวจปัสสาวะพบสารเสพติด ผู้ถูกร้องจึงควบคุมตัว [REDACTED] ไปที่สถานีตำรวจภูธรดอยสะเก็ด และให้ [REDACTED] ติดต่อ [REDACTED] เพื่อเข้ามอบตัว

๕) ในวันเดียวกัน [REDACTED] ได้เข้ามอบตัวที่สถานีตำรวจภูธรดอยสะเก็ด ผู้ถูกร้องจึงนำยาเสพติดที่ได้จากการล่อซื้อและการเข้าตรวจค้นที่บ้านพักมาสอบถาม ซึ่ง [REDACTED] ยอมรับว่าได้จำหน่ายยาเสพติดให้แก่ นาย ก. จริง ส่วนยาเสพติดที่ค้นพบเป็นของตนเองที่เตรียมมาจำหน่าย

/ให้แก่ลูกค้า...

ให้แก่ลูกค้า นอกจากนี้ [] ยอมรับว่าได้เสพยาเสพติด ซึ่งผลการตรวจสอบพบสารเสพติดในปัสสาวะ ผู้ถูกร้องจึงยึดของกลางทั้งหมดไว้เป็นพยานหลักฐาน โดยได้แจ้งข้อกล่าวหาและแจ้งสิทธิตามกฎหมาย ซึ่ง [] ให้การรับสารภาพตามข้อกล่าวหา ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [] และ [] ไว้

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑) [] ในฐานะพยานบุคคลให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๑.๑) เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องประมาณ ๗ - ๘ รายได้เข้าตรวจค้นบ้านพักของ [] โดยไม่ได้แสดงหมายค้น แต่ได้ร้องขอให้ผู้ใหญ่บ้านมาเป็นพยานในระหว่างตรวจค้น [] ไม่ได้อยู่ที่บ้านพัก ผลการตรวจค้นพบยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ผู้ถูกร้องจึงบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน และตรวจสอบโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [] เพื่อค้นหาข้อมูลการกระทำความผิด โดยไม่ได้ยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [] ไว้

๑.๒) ในขณะที่เข้าตรวจค้น ผู้ถูกร้องได้ใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านพัก แต่ไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินใดได้รับความเสียหาย และไม่มีการข่มขู่หรือบังคับในการเข้าตรวจค้น ต่อมา [] ได้เข้ามาบอตัวที่สถานีตำรวจภูธรตอยสะเก็ด ทั้งนี้ [] และผู้ถูกร้องรู้จักกันเป็นอย่างดีเนื่องจาก [] เคยถูกจับกุมดำเนินคดีมาก่อนหน้า

๑.๓) พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรตอยสะเก็ด ได้สรุปสำนวนการสอบสวนส่งไปยังพนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่ โดยพนักงานอัยการได้สั่งฟ้อง [] ต่อศาลจังหวัดเชียงใหม่ และ [] ให้การรับสารภาพ ศาลจังหวัดเชียงใหม่พิพากษาลงโทษจำคุก ๔ ปี ๕ เดือน ขณะนี้ [] ถูกคุมขังที่เรือนจำกลางเชียงใหม่ และไม่ได้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ส่วน [] สมัครใจเข้าร่วมโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด พนักงานสอบสวนจึงส่งตัวเข้าโครงการดังกล่าว

๒) [] ในฐานะพยานบุคคลให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๒.๑) เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้ร้องขอให้ตนมาเป็นพยานในการตรวจค้นบ้านพัก [] โดยผู้ถูกร้องแสดงตนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อติดตามจับกุม [] ที่ได้หลบหนีการจับกุม และสอบถาม [] เกี่ยวกับข้อมูลของ [] ในการเข้าตรวจค้น [] ได้ให้ความยินยอมและเป็นผู้นำตรวจค้นเอง โดยผู้ถูกร้องไม่ได้ข่มขู่หรือบังคับ

๒.๒) ผู้ถูกร้องค้นเจอยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) จึงได้บันทึกภาพโดยให้ [] ซ้ำยาเสพติดดังกล่าว และร่วมบันทึกภาพไว้เป็นพยานด้วย แต่ไม่ทราบว่าผู้ถูกร้องได้บันทึกภาพและเสียงไว้ด้วยหรือไม่ ซึ่งผู้ถูกร้องให้ [] ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ติดต่อ [] เพื่อให้เข้ามาบอตัว โดยผู้ถูกร้องไม่ได้ยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [] ไว้ และในการเข้าตรวจค้นไม่มีทรัพย์สินเสียหาย

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการเข้าตรวจค้น จับกุม และใส่รองเท้าเข้าบ้านพักของ [REDACTED] หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีไม่บันทึกภาพและเสียงในขณะตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัว หรือไม่

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณียึดทรัพย์สินของ [REDACTED] หรือไม่

โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการเข้าตรวจค้น จับกุม และใส่รองเท้าเข้าบ้านพักของ [REDACTED] หรือไม่

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๓^๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙^๒ ได้ให้การรับรองว่าบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย โดยจะถูกจับหรือคุมขังมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐจึงมีความรับผิดชอบในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองและประกันสิทธิ เสรีภาพ และความปลอดภัยจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว นอกจากนั้น บุคคลยังมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าหรือค้นในเคหสถาน โดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีคำสั่ง หรือหมายของศาล หรือมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้จับกุมดำเนินคดีนาย ก. ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยนาย ก. ให้การขัดท่อนว่า ได้ซื้อ

/ยาเสพติด...

^๑ มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๒ ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกทรมานหรือลงโทษอย่างโหดร้ายโดยไม่มีเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ยาเสพติดมาจาก [REDACTED] ผู้ถูกร้องจึงวางแผนการจับกุม โดยมอบหมายให้นาย ก. ติดต่อ [REDACTED] เพื่อขอซื้อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ๑๐ เม็ด ในราคา ๘๐๐ บาท^๓ โดยนัดหมายส่งมอบบริเวณลานจอดรถหน้าวัด [REDACTED] อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง [REDACTED] ได้ขับรถจักรยานยนต์นำยาเสพติดมาส่งมอบให้แก่ นาย ก. โดยผู้ถูกร้องได้เฝ้าสังเกตการณ์และเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว กรณีจึงเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ผู้ถูกร้องจึงมีอำนาจจับนายอุทัยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตามมาตรา ๗๘ (๑) ประกอบมาตรา ๘๐^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ในขณะที่เข้าจับกุม [REDACTED] ได้สังเกตเห็นผู้ถูกร้อง จึงขับรถจักรยานยนต์หลบหนีการจับกุมไปได้

๓) ต่อมาผู้ถูกร้องติดตามไปที่บ้านพักของ [REDACTED] โดยทันที ได้พบกับ [REDACTED] ซึ่งเป็นภริยาของ [REDACTED] ผู้ถูกร้องแสดงตนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อติดตามจับกุมและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ [REDACTED] แต่ [REDACTED] กลับมีอาการพิรุธลูกลี้กลุ่น เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องเชื่อว่ามีสิ่งของผิดกฎหมายซุกซ่อนอยู่ เมื่อพูดคุยกทำความเข้าใจและขอตรวจค้นแล้ว [REDACTED] ได้ให้ความยินยอมและเป็นผู้นำค้นภายในบ้านเอง^๕ ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ร้องขอให้ [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้านมาเป็นพยาน โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้ข่มขู่หรือบังคับ [REDACTED] ให้ความยินยอมในการ /ตรวจค้น...

^๓ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ [REDACTED]

การให้สายลับไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนเป็นการกระทำที่จำเป็น และสมควรในการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดของจำเลยที่ได้กระทำความผิดแล้วตามอำนาจในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) เจ้าพนักงานตำรวจจะกระทำโดยชอบเพื่อให้ได้โอกาสจับกุมจำเลยพร้อมพยานหลักฐาน ดังนั้น การใช้สายลับไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยจึงเป็นเพียงวิธีการพิสูจน์ความผิดของจำเลย มิใช่เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยไม่ชอบ

^๔ มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่ (๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสด ๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ [REDACTED]

ก่อนที่จะดำเนินการค้น ได้มีการขอความยินยอมจากเจ้าของบ้าน จำเลย และผู้อาศัยอยู่ในบ้าน ซึ่งจำเลยเป็นผู้นำค้นด้วยตนเอง การค้นจึงกระทำไปโดยอาศัยอำนาจความยินยอมจากผู้เป็นเจ้าของบ้าน แม้การค้นจะกระทำลงไปโดยไม่มีหมายค้นที่ออกโดยศาลก็เป็นกระทำความผิดที่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งจำเลยลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกการตรวจค้นที่ระบุข้อความซึ่งยกเว้นให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๙๒ (๔)

ตรวจค้น ซึ่ง [] ได้ลงลายมือชื่อให้ความยินยอมในบันทึกการตรวจค้นโดยไม่มีหมายค้นไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น การเข้าตรวจค้นของผู้ถูกร้องจึงเป็นการอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๒ (๔)^๖ และเมื่อตรวจค้นเจอยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ๖๒ เม็ด ซุกซ่อนอยู่ภายในบ้านพัก กรณีจึงเป็นความผิดซึ่งหน้า ผู้ถูกร้องจึงมีอำนาจจับ [] ได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ แม้ [] ให้การว่ายาเสพติดดังกล่าวเป็นของ [] ก็ตาม ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๘ (๑) ประกอบมาตรา ๘๐ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^๗ นอกจากนี้ [] ยังยอมรับว่าได้เสพยาเสพติดมาก่อนหน้านี้ ซึ่งผลการตรวจสอบพบสารเสพติดในปัสสาวะ

๔) ต่อมา [] ได้ติดต่อเข้ามอบตัวต่อผู้ถูกร้องที่สถานีตำรวจภูธรตอยสะเก็ด โดยให้การยอมรับว่า ยาเสพติดที่ล่อซื้อบริเวณวัด [] และที่ค้นพบภายในบ้านพักนั้นเป็นของตน ผู้ถูกร้องจึงมีอำนาจแจ้งข้อกล่าวหาและสิทธิตามกฎหมายแก่ [] รวมทั้งควบคุมตัวเพื่อนำส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายได้ นอกจากนี้ ผลการตรวจปัสสาวะของ [] ยังพบสารเมทแอมเฟตามีน ตามรายงานผลการทดสอบเบื้องต้นสารเสพติดในปัสสาวะของโรงพยาบาลตอยสะเก็ด ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีต่อ [] ในความผิดฐาน “มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) อันเป็นการกระทำการเพื่อการค้า และจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) โดยการขายอันเป็นการกระทำการเพื่อการค้า เสพซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) และเป็นผู้ซื้ขั้รถเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) โดยผิดกฎหมาย ขั้บรถโดยไม่มีใบอนุญาตขั้บรถ” ดังนั้น แม้การกระทำของผู้ถูกร้องในการเข้าตรวจค้นและจับกุมตัว [] และการควบคุมตัว [] จะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิต

/และร่างกาย...

^๖ มาตรา ๘๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำความผิดในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมิไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘

การใช้อำนาจตาม (๔) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้นส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรับรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

^๗ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๔

และร่างกาย และเสรีภาพในเคสสถานก็ตาม แต่เป็นการกระทำไปโดยอาศัยเหตุตามกฎหมายบัญญัติให้กระทำได้ กรณีจึงน่าจะเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติต่อ [REDACTED] ตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แล้ว

๕) สำหรับประเด็นการใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านระหว่างการตรวจค้นนั้น แม้การเข้าตรวจค้นจะไม่มีระเบียบหรือกฎหมายใดกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องถอดรองเท้าเมื่อเข้าไปในสถานที่ทำการค้นดังกล่าว แต่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ควรกระทำอย่างระมัดระวังให้ความเคารพต่อเจ้าของสถานที่ให้มากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงพฤติการณ์ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัยเป็นสำคัญ และจะต้องไม่กระทำการให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินภายในสถานที่นั้นด้วย โดยกรณีนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในขณะที่ตรวจค้นไม่ได้ใส่รองเท้าเข้าไปภายในบ้าน โดยได้ถอดไว้บริเวณประตูหน้าบ้าน ซึ่งข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่ายยังขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตาม [REDACTED] ให้ข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่า ไม่มีทรัพย์สินใดได้รับความเสียหายจากการตรวจค้น ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องยังไม่เป็นการกระทบต่อเสรีภาพในเคสสถานหรือสร้างความเดือดร้อนเกินสมควร

๖) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องในขั้นตอนการตรวจค้น จับกุม การควบคุมตัว และการใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านพักของ [REDACTED] เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๒ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีไม่บันทึกภาพและเสียงในขณะที่ตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัว หรือไม่

๑) คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา ข้อ ๔^๔ ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบันทึกภาพและเสียงในขณะที่ตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญาไว้เพื่อเป็นหลักประกันให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยชอบตามกฎหมาย และสามารถตรวจสอบได้ เว้นแต่มีเหตุอันไม่อาจดำเนินการได้ ก็ให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้ และพระราชบัญญัติ

/ป้องกันและ...

^๔ ข้อ ๔ การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้นในที่สาธารณะ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีมีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล ให้หัวหน้าชุดตรวจค้นมอบหมายตำรวจผู้ร่วมตรวจค้นผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการบันทึกภาพและเสียงโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทางราชการจัดหาให้ หรือสิ่งอื่นใดที่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ เว้นแต่มีเหตุอันไม่อาจดำเนินการได้ ให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้ในบันทึกการตรวจค้น

(๒) กรณีเข้าเหตุยกเว้นการค้นโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่น หากสามารถดำเนินการบันทึกภาพและเสียงในขณะที่ตรวจค้นได้ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๔ (๑)

ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒^๔ ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการจับและควบคุมบุคคลจะต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมตัว จนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐาน

๒) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้เข้าตรวจค้นบ้านพักของ [REDACTED] โดยอาศัยเหตุยกเว้นการค้นโดยไม่มีหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ในวันดังกล่าวได้พบกับ [REDACTED] โดย [REDACTED] ให้ความยินยอมและเป็นผู้นำตรวจค้นเอง ในกรณีนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อค้นพบยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ได้บันทึกภาพโดยให้ [REDACTED] ชี้นัยของกลางไว้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ [REDACTED] พยานบุคคล ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ถูกร้องได้บันทึกภาพโดยให้ [REDACTED] ชียาเสพติด และ [REDACTED] ได้ร่วมบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน

๓) พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้วางแผนเพื่อเตรียมการจับกุม [REDACTED] แต่กลับไม่ปรากฏว่ามีการเตรียมบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องขณะตรวจค้นและจับกุมตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ ทั้งที่การบันทึกภาพและเสียงเป็นหนึ่งในขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อสร้างความโปร่งใสและป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ รวมถึงเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิด หรือความบริสุทธิ์ของเจ้าหน้าที่ด้วย^{๕๐} อีกทั้งยังเป็นหลักประกันประการหนึ่งในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา และเป็นการอำนวยความสะดวกทางอาญา ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องไม่บันทึกภาพและเสียงในขณะที่ตรวจค้นให้ถูกต้องครบถ้วน จึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องตามกฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงรับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

/๓.๓ ประเด็น...

^๔ มาตรา ๒๒ ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว

การควบคุมตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบแจ้งพนักงานอัยการและนายอำเภอ ในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวโดยทันที สำหรับในกรุงเทพมหานครให้แจ้งพนักงานอัยการและผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวน และนิติการ กรมการปกครอง หากผู้รับแจ้งเห็นว่าเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย ให้ผู้รับแจ้งดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ต่อไป

^{๕๐} [REDACTED] คำอธิบายกฎหมายป้องกันปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๖๖. น. ๕๘ - ๑๑๑.

๓.๓ ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณียึดทรัพย์สินของ [REDACTED] หรือไม่

๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๘^{๑๑} กำหนดให้การค้นในที่รโหฐาน เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะเป็นพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์หรือยื่นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ เมื่อมีหมาย หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า โดยบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งหมายให้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดทรัพย์สินหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อทำการตรวจสอบและรวบรวมเป็นพยานหลักฐานในทางคดี

๒) การที่ผู้ถูกร้องเข้าตรวจค้นภายในบ้านพักและพบยาเสพติด จึงมีอำนาจยึดทรัพย์สินหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [REDACTED] เพื่อตรวจสอบข้อมูลการกระทำความผิดได้ เมื่อผู้ถูกร้องตรวจสอบข้อมูลโทรศัพท์เคลื่อนที่เสร็จสิ้นแล้ว และไม่พบการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องจึงคืนโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้แก่ [REDACTED] ประกอบกับบัญชีสิ่งของที่ได้จากการตรวจค้นไม่พบว่ามีทรัพย์สินหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ไว้ โดย [REDACTED] ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย ส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [REDACTED] นั้น ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องได้ยึดไว้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ถ้อยคำของ [REDACTED] ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ [REDACTED] ไว้ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า

๔.๑ ประเด็นที่หนึ่ง การที่ผู้ถูกร้องเข้าตรวจค้น จับกุม และใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านพัก ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ ประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกร้องไม่บันทึกภาพและเสียงในขณะตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัว เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ ประเด็นที่สาม กรณีผู้ถูกร้องยึดทรัพย์สินของ [REDACTED] หรือไม่ ในชั้นนี้ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

/๔.๔ ให้เสนอแนะ...

^{๑๑} มาตรา ๘๘ การค้นในที่รโหฐานนั้นจะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยื่นผู้ต้องหาหรือจำเลย

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับบุคคลหรือสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมีหมายอีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๑) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานบังคับบัญชา ตรวจสอบข้อเท็จจริง และดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยใช้รายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบด้วย พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะนี้อีก

๒) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียงแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดทุกท้องที่ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา โดยเร่งด่วนต่อไป

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่ที่ได้รับรายงานฉบับนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ ลิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ